

Handlingsplan 2025

Valdres Natur- og Kulturpark KO

Vedtatt sak 32/24

Budsjett 2025 (tala er i heile tusen)

	Innsats	Tiltak	Merknader
100 Leve i Valdres			
Velg Valdres	588	65	
E 16	76	19	
Stamvegutvalg E16	35		
Breiband	227		
200 Næring i Valdres			
VNH /næring	500		VNH 500`
Anna næring/hytte/landbr/gen	168	111	Inkl. Valdresdagen
Smak Valdres	168	168	VV søker midlar
Framtidstru	674	220	RT-midlar søkast
300 Kultur i Valdres			
Kulturminner	57		
Tilrettelegging /oppfølging	186	15	
Stavkyrkjer	314	200	
Kongevegen, masterplan	304	20	
Kultur	121	7	
Festivalar	701	530	Festivalstøtte 500`
Ungdom	734	450	UiV 350`
Folkemusikk, Notid og framtid	60	60	
400 Frisk i Valdres			
Folkehelse	61		
Valdres friluftsråd	294	112	
Stier og løyper	658	260	50`søkast
Friluftsporter	139	25	
Friluftsskoler	186	128	128` søkast
Aksjon Aqua	460	150	350 søkast
Div prosjekt FL	326	155	190`søkast
Friluftslivets ferdelsårer	454		
Naturopplevelser for livet - DNT	115		
500 Kompetanse			
ValdresVert	486	155	
600 Merkevarer Valdres			
Profileringsartikler	84	50	
Sal av tenester	114		
Digitale flater	764	100	
Kommunikasjon	978	445	inkl. sponsoravtaler
700 Administrasjon			
Adm.	1322		inkl. RS/ + 50` uforutsett
Samla sum	11354		

* Omsøkte midlar er eit budsjett estimat og vil variere tilgang på søkbare midlar.

Innleiing

Valdres Natur- og Kulturpark (VNK) er eit samarbeid for lokalsamfunnsutvikling, som skal gje auka verdiskaping og livskraft. Dette skjer gjennom langsiktig merkevarebygging knytt til natur- og kulturverdiar, med fokus på lokal styring og berekraft. Samarbeid er utgangspunktet for måten vi jobbar på, saman med næringsliv, frivilligheit og det offentlege.

I lokalsamfunnsutviklinga er bu- og blilyst viktig. Merkevarebygging i vid meining skal forsterke dette, og alt vi gjer skal bygge opp under dette. I Valdres er det mange deltidsinnbyggjarar, som i VNK skal vere meir lik ein innbyggjar enn ein besøkande.

Oppgåvene våre tek utgangspunkt i eit langtidsprogram for 10 år, med seks innsatsområder. I den årlege handlingsplanen er dette grunnlaget, saman med FN's berekraftsmål. Samarbeid med Innlandet fylkeskommune og medlemskap i Norske parker og Europark er viktig for utviklinga av VNK og dei vi samarbeider med.

Visjon

Valdres skal i 2027 vera den fjellregion i Norge som har teke best tak i eiga utvikling.

Verdigrunnlag

Utviklinga i Valdres skal ha sosial, miljømessig, økonomisk og kulturell berekraft. Utviklinga skal vere bygd på dei natur- og kulturverdiane Valdres har.

Mål

Valdres skal vere Norges sterkaste regionale merkevare i 2027.

Leve i Valdres

Hovudmål: Det er ei positiv utvikling av folketalet i Valdres.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Valdres er ein attraktiv bu- og arbeidsregion, som er til for alle.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Jobbe for etablering av boligbyggerlag for Valdres
2. Arbeid for å inkludere alle innbyggjarar og tilflyttarar. Velg Valdres er hovudparaplyen med prosjekta *Et steg nærmere et varmere Valdres* og *Inklu-prosjekt (Norges best tilrettelagte region for alle mennesker uavhengig av bakgrunn og funksjon)*
3. Aktivt delta i bustadutviklingsprosjekt

Samarbeidspartar

1. Norske boligbyggelag (NBBL)
2. Lag og foreiningar, næringsliv, kommunane, NAV, fylkeskommunen, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Beitostølen Helseportssenter, Beitostølen Utvikling, Design og Arkitektur Norge, næringslivet, kommunane, lag og foreiningar
3. Kommunane, næringslivet, Distriktsenteret, Prosjekt i regi av fylkeskommunen

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

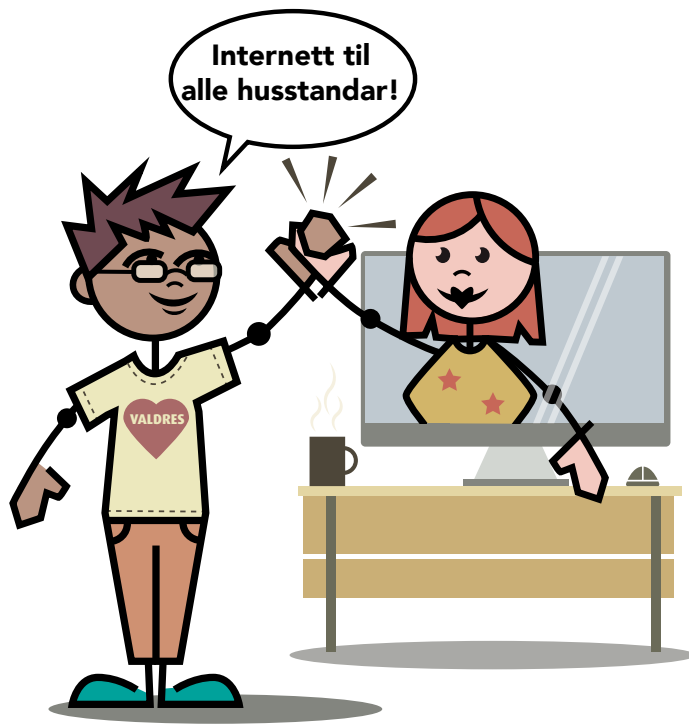
- Alle husstandane har internett med ei hastigheit på minimum 100 mb, 365 dagar i året.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Koordinere, følgje opp og fullføre pågåande og nye prosjekt for både husstandar og føretak

Samarbeidspartar

1. Kommunane, fylkeskommunen, NKOM, tilbydarar

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

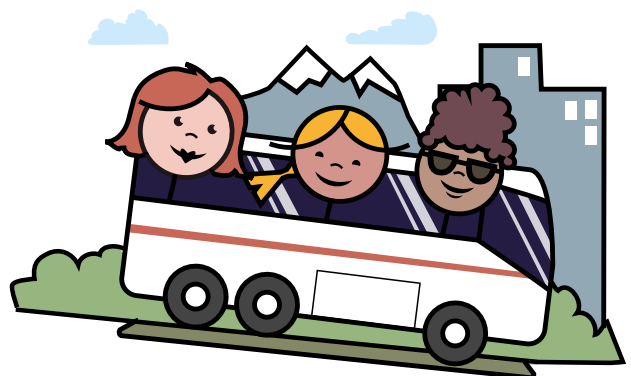
- Det er eit berekraftig, effektivt og sikkert transporttilbod i Valdres med stamvegstandard på E16 og ein god standard på dei viktigaste fylkesvegane.
- Det er eit godt og framtidsretta busstilbod, både til og frå, og i Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Arbeid med påverkingsarbeid administrativt, og legge til rette for politisk arbeid. Bidra med lokal tilrettelegging, samordning av synspunkt og prioriteringar med E16 for regionen. Vidareføre sekretariatsfunksjon for Stamvegutvalet E16 og Vegforum E16. Verdiskaping og klimaeffekt skal ha fokus.
2. Pådrivar for å redusere utslepp frå vegtrafikken, spesielt ved å jobbe for eit betre kollektivtilbod for barn og unge til og frå fritidsaktivitetar. Sikre etablering av buskur og tilpassa haldeplassar.

Samarbeidspartar

1. Stamvegutvalet, kommunane, fylkeskommunen, departement, næringslivet
2. Fylkeskommunen, kollektivtransportørar

Næring i Valdres

Hovudmål: Det skapast fleire arbeidsplassar i Valdres.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Valdres vert forbunde med soliditet, kvalitet og pålitelegheit, og næringslivet er med og utviklar merkevara Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Vidareutvikle bedriftsnettverk
2. Samarbeid og koordinering av fellestiltak.
3. Gje god kjennskap om næringslivet i Valdres hos politisk nivå

Samarbeidspartar

1. Næringslivet
2. Kommunane, Valdres Næringshage AS, Visit Valdres AS, fylkeskommunen, næringslivet
3. Politikarar på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, Valdres Næringshage AS, Visit Valdres AS

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

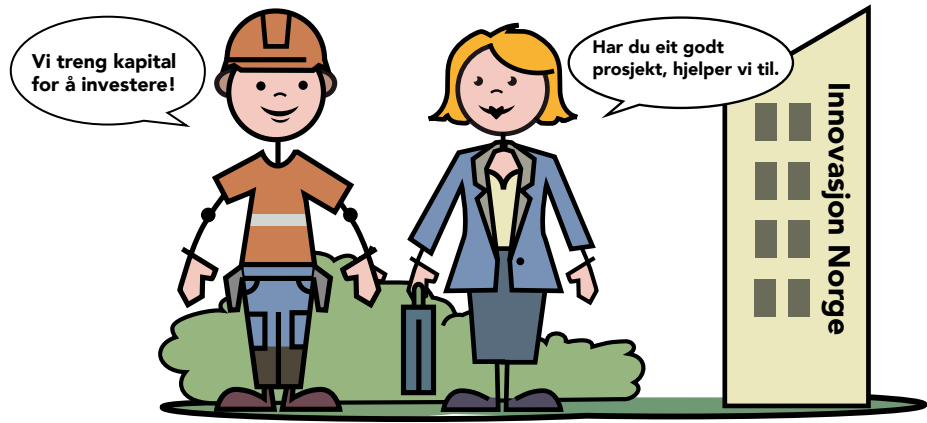
- Nye, lønsame og berekraftige heilårs arbeidsplassar er etablert i Valdres

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Mobiliseringstiltak for etablerarar, rettleiing og etableraropplæring gjennom kommunane sitt bidrag til Valdres Næringshage AS via VNK. Støtte opp om innovasjonskultur.
2. Etablering av Valdres Trainee

Samarbeidspartar

1. Næringslivet, kommunane, NAV, Valdres Næringshage AS, Valdres vidaregåande skule, høgskular og universitet, Karriere Innlandet
2. Næringslivet. Prosjekt i regi av Valdres Næringshage AS

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Råvarer og foredla produkt, reiseliv, opplevingar, kulturlandskap og kunnskap bidrar til å bygge merkevara Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Auka verdiskaping knytt til naturen, kultu- ren og verdigrunnet til Valdres
2. Bidra i gjennomføring av prosjektet "Smak Valdres". Auka bruk og kunnskap om lokal- mat i kommunane og næringslivet
3. Auka kunnskap om lokalmat i skuleverket

Samarbeidspartar

1. Visit Valdres AS, Valdres Næringshage AS, næringslivet, kommunane
2. Statsforvaltaren, fylkeskommunen, prosjekt i regi av Visit Valdres AS.
3. Kommunane, Valdres vidaregåande skule, næringslivet

4. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Berekraft og verdiskaping er viktig i både tradisjonelle produksjonar og nye næringar innan jord- og skogbruket.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Bidra på breiddearrangement og markna- dar, som Valdresdagen med kurvekåring og lokalmatteltet under Norsk Rakfiskfestival
2. Inntil to møter i året i Landbruksforum for Valdres for å synleggjere og utvikle eit aktivt jord- og skogbruk
3. Delta på styremøte i gards- og stølsnett- verket i Valdres
4. Samarbeidspart for Innlandsporteføljen med Begna Biohub Valdres.

Samarbeidspartar

1. Næringa, kommunane, Statsforvaltar
2. Faglaga, kommunane, ordførarane, Statsforvaltar
3. Produsentar i landbruket
4. Næringslivet, Sør-Aurdal kommune, fylkeskommunen

5. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Valdres satsar på det tradisjonelle jordbruket, som er motoren i landbruket i regionen.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Bidra til at flest mogleg i næringa og i politisk miljø bidreg aktivt til utvikling
2. Utnytte dei samla ressursane på gardane
3. Gjennomføre hovudprosjekt for *Framtidstru i Valdres-landbruket*
4. Arrangere møteplassar for landbruket med fokus på fagleg og sosialt påfyll
5. Aktivitetar for landbruksinteresserte ungdommar
6. Positiv omtale av landbruket i Valdres
7. Minst eitt formelt møte med referansegrupper innanfor ulike landbruksproduksjonar
8. Oppstart forprosjekt *Valdresgeita*

Samarbeidspartar

1. Statsforvaltar, fylkeskommunen, kommunane, fagлага, rådgjevingstenesta, næringslivet, Nasjonalt senter for fjellandbruk
2. Gards- og stølsnettverket, næringa, Nasjonalt senter for fjellandbruk
3. Næringa, kommunane, fylkeskommuna, Statsforvaltar, Nasjonalt senter for fjellandbruk
4. Kommunane, fagлага
5. Bygdeungdomslaget, næringslivet i landbruket
6. Produsentar i landbruket
7. Produsentane
8. Tine, NLR, Nortura, fylkeskommuna, Statsforvaltar

6. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Valdres er eit attraktivt og berekraftig reisemål, sertifisert som Bærekraftig Reisemål.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Akriv deltar i Reisemålsleiinga for Valdres, og jobbe for måla i regionens felles reisemålsstrategi.
2. Samhandling om digital kommunikasjon, med produksjon av innhald
3. Følge opp sertifiseringa Bærekraftig Reisemål Valdres

Samarbeidspartar

1. Kommunane, Visit Valdres AS, Valdres Næringshage AS, regional foreining.
2. Visit Valdres AS
3. Visit Valdres AS

* Budsjettet for VNK har ikkje innarbeidd bidrag til Visit Valdres AS for 2025. Det må på plass kommunale vedtak for finansiering av Visit Valdres AS".

Kultur og kulturarv i Valdres

Hovudmål: Alle felt innan kulturarbeidet samhandlar.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Kvardagskulturen er godt utvikla og gir god livskvalitet.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Bruk av kultur for å fremme helse. Utarbeide prosjekt 'Kultur på resept'

Samarbeidspartar

1. Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg, Helsedirektoratet, kommunane, Valdres Friluftsråd, lag og foreiningar

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Ungdom har handlingsrom til å vere med og utvikle framtidas Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Bidra til felles samhandlingsarena for ungdom i Valdres
2. Vidareføre arbeidet i Ung i Valdres, med trivselstiltak for ungdom knytt til Valdres vidaregåande skule

Samarbeidspartar

1. Kommunane, Ung Kultur Møtes
2. Ung i Valdres, Valdres vidaregåande skule

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Det er god rekruttering til folkemusikken i Valdres med fleire produksjonar og god kvalitet som har gitt auka etterspørsel for folkemusikk.
- Ulike kulturuttrykk har ein viktig plass i Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Administrere tildeling av produksjonsstøtte
2. Bidra til framsyningsarenaer for folkemusikk
3. Skape arena for moderne kunst- og kulturuttrykk

Samarbeidspartar

1. Kommunane, Valdresmusea AS
2. Næringslivet, kulturaktørar, byggeigarar
3. Festivalar, andre kulturarrangement, Ung Kultur Møtes, lag og foreiningar

4. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Festivalane i Valdres er berekraftige, gir lokal verdiskaping, positive ringverknader og bidreg til merkevarebygging av Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Styrke konkurransekrafta til kvar enkelt festival og vise særtrekk som skil Valdres frå andre festivalregionar
2. Dele kunnskap og kompetanse gjennom samhandling, med minst fire nettverksamlingar. Bidra til kompetanseutvikling, ha fokus på inkluderande og miljøvenlege festivalar. Fordele festivalstøtte. Utføre arbeidet i tråd med festivalstrategi for Valdres, med revidering i 2025
3. Samordning gjennom dei etablerte nettverka

Samarbeidspartar

1. Festivalane
2. Festivalnettverket
3. Kulturnettverket, Valdres

5. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Det er god kunnskap om kulturarv i Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Følgje opp initiativ og prosessar som tek vare på og vidareutviklar kulturarven, spesielt stølsdrift, mellomalderkyrkjer og jernutvinning
2. Vidareutvikle Ung i Park og Junior Ranger-samarbeid med aktivitetar i alle kommunane. Arrangere arkeologikurs for ungdomar. Utarbeide konsept for bruk av bygdeborgar
3. Følgje opp kulturminneplanar i kommunane, og revidering av disse. Sikre oppdaterte informasjonstavler, og digital kommunikasjon

Samarbeidspartar

1. Fylkeskommunen, kommunane, DNT, Riksantikvaren, lag og foreiningar, Valdresmusea AS
2. Europarc, Norske Parker, kommunane, fylkeskommunen, Valdres vidaregåande skule
3. Kommunane, Valdresmusea, VerneVøla og historielag

Kultur og kulturarv i Valdres

4. Følgje opp kulturstiar og vandrevegar. Vidareutvikle etablerte vandrevegar som Stølsruta, Pilegrimsvegen og Kongevegen. Følgje opp tilrettelegging av Saltvegen over Filefjell
 5. Sikre god forankring og samhandling om vidareutvikling av kulturminne som opplevingar for innbyggjarane
 4. Kommunane, fylkeskommunen, Riksantikvaren, Visit Valdres, næringslivet, Statens vegvesen
 5. Valdres vidaregåande skule, Friluftsrådet, kommunane
-

6. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Mellomalderkyrkjer og kyrkjehistoria i Valdres er eit viktig opplevingsprodukt med lokalt, regionalt og nasjonalt samarbeid, kompetansebygging og marknadsføring.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Samordne arbeidet med stavkyrkjer i Valdres, og gjere dei meir tilgjengelig med styrking av formidlingen og besøkstjeneste
2. Følgje opp tilrettelegging knytt til Lomen stavkyrkje og Verdiskapingsprogrammet
3. Støtte arrangement som bygger opp under målet

Samarbeidspartar

1. Valdres stavkyrkjeforum
2. Vestre Slidre kommune, Vestre Slidre kyrkjelege fellesråd, Riksantikvaren

Frisk i Valdres

Hovudmål: Valdres er ein leiande region på forebyggjande helsearbeid.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Kommunane og VNK har eit godt og koordinert samarbeid.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Vidareføre koordinatrolla for kommunalt folkehelsearbeid og samordning av ressursar
2. Etablere felles side med årshjul for aktivitetar

Samarbeidspartar

1. Kommunane

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

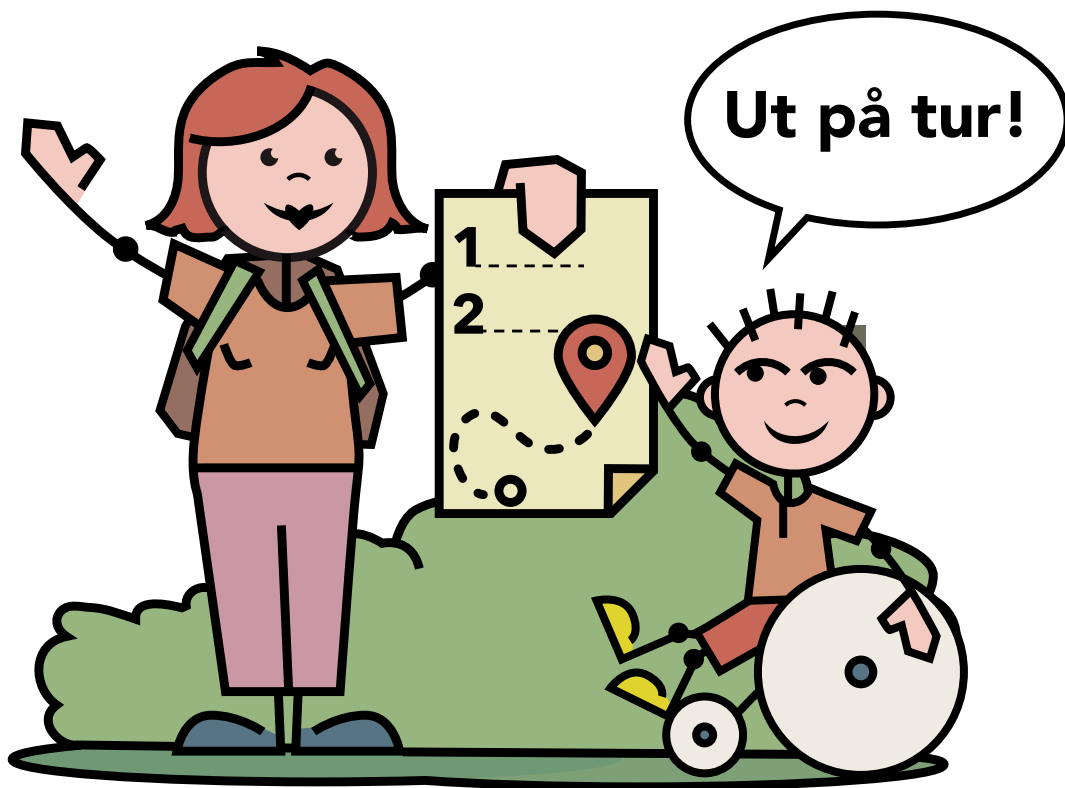
- Det er høg aktivitet innan friluftsliv.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Gjennomføre tre friluftsskular i Valdres.
2. Friluftslivets år
3. Bidra til godt stig- og løypenett i Valdres, med registrering av friluftslivets ferdselsårer og vedlikehald av stignettet

Samarbeidspartar

1. Valdres friluftsråd
2. Valdres friluftsråd
3. Valdres friluftsråd

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Valdres er ein ryddig og lite forureina region.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Gjennomføring av Aksjon Aqua - Reine Vatn i Valdres.

Samarbeidspartar

1. Valdres Friluftsråd, skular, lag og forening

Fleire av tiltaka vert gjennomført av Valdres Friluftsråd KO, i samarbeid med VNK. Friluftsrådet har egen handlingsplan med alle tiltak for 2025.

Kompetanse i Valdres

Hovudmål: Det er god kompetanse i befolkninga.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Utviklinga i Valdres er kunnskapsbasert, og det er tilbod om fem desentraliserte studiar

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Integre kompetanseheving innanfor innsatsområda. Styrka kompetanseutvikling

Samarbeidspartar

1. Karriersenteret Valdres, Valdres vidaregåande skule, forsknings- og kompetansemiljø, høgskular og universitet

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Det er god kompetanse i befolkninga.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Delta i Valdres Kompetanseforum
2. Arbeide for at fleire Valdresungdomar fullfører vidaregåande opplæring

Samarbeidspartar

1. Karriersenteret Valdres, Valdres vidaregåande skule, høgskular og universitet

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Aktørar har god kompetanse

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Opplæring i nettverka etablert gjennom VNK
2. Kurs i rydding, skilting og merking av turstigar
3. Informasjonsutvikling om tilrettelegging og inkludering

Samarbeidspartar

1. Nettverka
2. DNT Valdres
3. Kommunane, næringsliv, lag og foreiningar

4. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Det er god kunnskap om og oppfølging av sertifiseringsordningar. Regionen er Bærekraftig Reisemål. Alle kommunane er miljøfyrtårnsertifisert

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Re-sertifisering av VNK som Miljøfyrtårn
2. Bidra i sertifiseringa Bærekraftig Reisemål Valdres

Samarbeidspartar

1. Miljøfyrtårn
2. Visit Valdres AS

5. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Innbyggerane har god kunnskap i rolla som vertskap og er imøtekomande både overfor besøkande og innbyggjarar.
- Innbyggjarar og andre har lett tilgang til kunnskap om Valdres.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Vidareutvikling av ValdresVert med podcast som kommunikasjonsform
2. Bruke dei digitaliserte ValdresVert-modulane på nye måtar for å auke kunnskapen om Valdres

Samarbeidspartar

1. Podcast-produsentar
2. Visit Valdres AS

Merkevara Valdres

Hovudmål: Det er auka verdiskaping i Valdres.

1. Delmål - Kva skal vi oppnå?

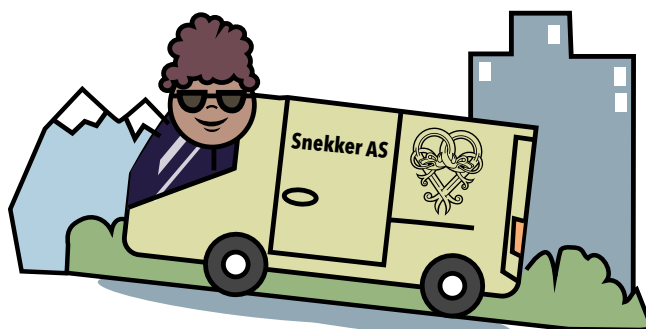
- Merkevara Valdres har eit godt omdøme som ein god region å leve og bu i.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Utadretta profilering av Valdres til politikarar
2. Definere og utvikle 'tilflyttarreise'. Utarbeide merkevarestrategi basert på kommunikasjonsstrategi
3. Fortsette å fremme både reiselivs- og bulystretta innhald slik at valdres.no er ein leiande regional nettportal
4. Selje 1.000 eksemplar av praktboka RISS
5. Innhente og utforme kommunalt innhald til Valdresmagasinet sine fire årlege utgåver. Eigen annonse
6. Bidra til annonsar og illustrasjonar som bygger merkevara Valdres

Samarbeidspartar

1. Samlingar for politisk nivå.
2. Kommunane, Distriktssenteret
3. Visit Valdres AS, kommunane, lag og foreiningar
4. Utsalsstader
5. Kommunane, Avisa Valdres
6. Føretak, lag og foreiningar, kommunane

2. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Det er kontroll på bruken av merkevara Valdres, både for tenester og produkt, som forpliktar brukaren.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Teikne 15 nye merkevareavtalar med føretak og målbedrifter
2. Bruke dei digitaliserte ValdresVert-modulane på nye måtar for å auke kunnskapen om Valdres

Samarbeidspartar

1. Visit Valdres AS, Valdres Næringshage AS, næringslivet

3. Delmål - Kva skal vi oppnå?

- Kommunikasjonen er tydeleg, og basert på verdigrunnlag vårt.

Strategiar - Kva gjer vi?

1. Utarbeide inkluderande designstrategi basert på kommunikasjonsstrategien og visuell kommunikasjon for å sikre tilgjengelegheit
2. Utvikle malverk for kommunikasjon i kommunane
3. Utvikle film- og biletbanken i tråd med kommunikasjonsstrategi
4. Opprette kanal på Valdresportalen/Teams, fyll med innhald

Samarbeidspartar

1. Design og Arkitektur Norge, fylkeskommunen, kommunane, næringsliv
2. Kommunane
3. IKT Valdres
4. IKT Valdres

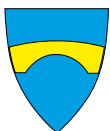

«Naturen er et stort urverk som går og går.
La oss ikke pirke for mye med maskineriet»

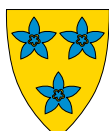
Mikkjel Fønhus

Sør-Aurdal
kommune

Etnedal
kommune

Nord-Aurdal
kommune

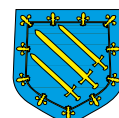
VALDRES
Natur- og Kulturpark

Vestre Slidre
kommune

Øystre Slidre
kommune

Vang
kommune